

Stemmen horen bij kinderen

Wat houdt stemmen horen in?

Met stemmen horen wordt bedoeld dat kinderen in hun hoofd een vreemde stem of meerdere vreemde stemmen horen die geluid maken of iets zeggen.

Hoe wordt stemmen horen ook wel genoemd?

Het medische woord voor stemmen horen is auditieve hallucinaties. Het woord auditief betekent met geluid. Hallucinatie is het medische woord voor iets wat gehoord of gezien wordt zonder dat het in werkelijkheid bestaat.

Hoe vaak komt het voor dat kinderen stemmen horen?

Stemmen horen komt best vaak voor bij kinderen. Een op de drie kinderen heeft een periode gehad waarin hij of zij een stem in zijn of haar hoofd gehoord heeft. Een op de tien kinderen heeft een langere tijd een stem in zijn of haar hoofd gehoord. Het horen van stemmen is dus zeker geen zeldzaamheid en komt vaak voor.

Bij wie komt het horen van stemmen voor?

Het horen van stemmen komt vaak voor bij kinderen vanaf de lagere schoolleeftijd wanneer kinderen zelf in zinnen kunnen praten. Het komt heel vaak voor en bij de meeste kinderen is er verder niets bijzonders aan de hand.

Het horen van stemmen komt vaker voor bij kinderen met een bepaalde vorm van autisme, bij kinderen met kwetsbaarheid voor het krijgen van een depressie of bij kinderen met dwanggedachtes en dwanghandelingen.

Zowel jongens als meisjes kunnen stemmen horen.

Wat is de oorzaak van het stemmen horen?

Niet goed bekend

Het is niet goed bekend waarom kinderen stemmen horen. Horen en luisteren is iets waar kinderen de hele dag mee bezig zijn net als nadenken. Op deze manier leren kinderen taal. In hun hoofd herhalen kinderen wat ze gehoord hebben en ook gedachtes worden omgezet in woorden en zinnen in het hoofd. Het horen van deze eigen gedachtes in het hoofd is dus heel normaal. Heel gemakkelijk kunnen er ook woorden en zinnen ontstaan die het kind ervaart als van iemand anders dan zich zelf. Vooral wanneer het kind gedachtes heeft, waarvan het kind eigenlijk vindt dat die niet mogen, dan hebben kinderen de neiging die gedachtes toe te schrijven aan iemand anders dan zichzelf.

Fantasie

Fantaseren is een normale fase in de ontwikkeling van een kind. Hierdoor leert het kind zich inleven in anderen en leert het kind dat anderen zich anders kunnen gedragen en denken. Veel kinderen hebben ook een fantasievriendje met wie ze hele verhalen kunnen houden en die hen helpt en steunt. Zo'n fantasievriendje kan een andere stem hebben dan het kind zelf. Het is heel normaal dat een kind de stem van het fantasievriendje in het hoofd hoort. Een kind kan meerdere fantasievriendjes hebben die allemaal een ander stem geluid hebben. Het horen van stemmen in het hoofd is dus heel normaal tijdens de ontwikkeling van een kind.

Nare gebeurtenis

Het horen van stemmen komt vaker voor nadat kinderen een nare gebeurtenis hebben meegemaakt. Bijvoorbeeld het overlijden van een familielid, een ruzie thuis, een ongeluk of gepest worden op school. Door deze nare gebeurtenis voelen kinderen zich verdrietig en of

bang. Kinderen die verdrietig of bang zijn, hebben de neiging om wat meer naar binnen gericht te zijn. Hierdoor is er ook meer aandacht voor stemmen en geluiden in het hoofd. Ook kan het kind gedachtes waarvan het vindt dat die eigenlijk niet mogen, horen als een stem van iemand anders. Wanneer het kind heel hard probeert om deze stem niet te horen, dan gebeurt vaak het tegenovergestelde. Het kind gaat deze stem dan steeds vaker horen. Hierdoor kunnen kinderen nog banger en angstiger worden.

Koorts

Tijdens koorts en ziek zijn, is de kans ook groter dat kinderen stemmen gaan horen. Dit komt dan door het ziek zijn. De hersenen reageren dan anders dan tijdens het niet ziek zijn. Kinderen horen meestal geen stemmen meer nadat de ziekte over is.

Autisme

Kinderen met autisme en vooral de vorm MCDD zijn kwetsbaarder om stemmen te gaan horen. Kinderen met deze vorm van autisme hebben meer moeite om fantasie en werkelijkheid van elkaar te onderscheiden.

Depressie

Kinderen met een depressie of met een kwetsbaarheid om een depressie te krijgen omdat meerdere familieleden een depressie hebben gehad zijn ook kwetsbaarder om last te krijgen van het horen van stemmen.

Obsessieve-compulsieve stoornis

Kinderen met een obsessieve-compulsieve stoornis of met meerdere familieleden die dat hebben, zijn ook kwetsbaarder om last te krijgen van het horen van stemmen.

Slechthorendheid

Het horen van geluiden komt ook vaker bij kinderen die slechthorend zijn of zijn geworden.

Migraine

Bij een klein deel van de kinderen komt het horen van stemmen in aanvallen en wordt het gevolgd door hoofdpijnklachten. In dat geval kan er sprake zijn van migraine. Het horen van de stemmen is dan onderdeel van de migraine aanval.

Epilepsie

Bij een heel klein deel van de kinderen wordt het stemmen horen veroorzaakt door epilepsie in de hersenen. Meestal horen deze kinderen geen stemmen die hele zinnen zeggen, maar gaat het om terugkerende woorden of geluiden.

Ontsteking van de hersenen

Bij een nog kleiner deel van de kinderen ontstaat het stemmen horen ineens heel plotseling zonder aanleiding en gedraagt het kind zich ook anders dan anders. Sommige kinderen hebben behoefte om heel veel te gaan slapen. Deze combinatie van problemen kan wijzen op een ontsteking van de hersenen. Dit wordt ook wel een encefalitis genoemd. Een voorbeeld van zo'n encefalitis is een anti-NMDA encefalitis, een encefalitis bij SLE of een encefalitis door een infectie zoals bijvoorbeeld mycoplasma.

Alcohol en drugs

Het horen van stemmen kan ook het gevolg zijn van het overmatig drinken van alcohol en/of het gebruiken van drugs. Dit speelt met name bij de pubers.

Medicijnen

Bepaalde medicijnen kunnen ook zorgen dat kinderen stemmen horen. Het gaat dan om medicijnen zoals levodopa, antidepressiva, anti-epileptica, bepaalde antibiotica en kinine.

Waar hebben kinderen die stemmen horen last van ?

Stemmen

Kinderen horen vaak een stem of meerdere stemmen in hun hoofd. Deze stemmen maken geluiden, zeggen woorden of zelfs hele zinnen. Bij sommige kinderen is dit af en toe, bij andere kinderen gaat dit de hele dag door.

Inhoud

De stemmen kunnen leuke dingen zeggen. De stemmen kunnen ook zeggen wat een kind aan het doen is. Stemmen kunnen ook vervelende dingen zeggen. Ze kunnen zeggen dat een kind lelijk is of dom. De stemmen kunnen ook opdrachten aan het kind geven: sla je broertje.

Stress

Stemmen nemen vaak toe in stressvolle periodes. In minder stressvolle periodes hebben kinderen minder last van het horen van stemmen.

Geen last

Vier van de vijf kinderen met stemmen hebben zelf geen last van de stemmen. Kinderen vinden dit normaal en schenken er niet te veel aandacht aan. De stem kan kinderen ook het gevoel geven niet alleen te zijn.

Verdrietig

Door het horen van stemmen kunnen kinderen zich verdrietig voelen. Vooral wanneer de stemmen nare dingen zeggen. Sommige kinderen kunnen zich zo verdrietig voelen dat ze er depressief door worden.

Angstig

Kinderen kunnen ook angstig worden van het horen van stemmen. Ze zijn bang voor de stem en proberen van alles te doen om te voorkomen dat ze de stem weer gaan horen.

Anders voelen

Kinderen kunnen zich door het horen van stemmen anders voelen dan andere kinderen. Hierdoor kunnen kinderen zich gaan terug trekken en minder afspreken met vriendjes en vriendinnetjes. Dit kan maken dat kinderen zich eenzaam voelen. Juist doordat kinderen meer alleen zijn en meer naar binnen gekeerd zijn, hebben ze nog meer aandacht voor de stemmen waardoor de stemmen vaak toenemen.

Aandacht en concentratie

Door het horen van stemmen kunnen kinderen moeite hebben om de aandacht en concentratie bij bijvoorbeeld schoolwerk te houden. Kinderen zijn daardoor snel afgeleid en krijgen hun werk niet af. Hierdoor kunnen hun schoolprestaties achteruit gaan.

Druk gedrag

Kinderen kunnen zich heel druk gaan gedragen om hiermee proberen te voorkomen dat kinderen de stemmen gaan horen.

Vermoeidheid

Het horen van stemmen kan veel energie kosten. Zeker wanneer kinderen er verdrietig of bang door worden. Deze energie kan niet ergens anders aan besteed worden. Kinderen merken hierdoor dat ze vermoeid zijn.

Hoofd- en buikpijn

Kinderen die last hebben van het horen van stemmen, hebben ook vaker last van hoofdpijn en buikpijn klachten als signaal van hun lichaam dat ze niet lekker in hun vel zitten.

Hoe wordt de diagnose stemmen horen gesteld?

Verhaal en onderzoek

Op grond van het verhaal van een kind en verdere normale bevindingen bij onderzoek kan de diagnose stemmen horen gesteld worden. Daarvoor is meestal geen ander onderzoek nodig. Wanneer er naast het horen van stemmen ook sprake is van somber gedrag of van vereenzaming dan is het verstandig om een kinder- en jeugdpsychiater te laten kijken. Alleen wanneer gedacht wordt aan een onderliggende aandoening zoals epilepsie, dan zal aanvullend onderzoek nodig zijn. Dit is maar heel zelden het geval bij kinderen.

Kinder- en jeugdpsychiater

Wanneer kinderen erg gehinderd worden door de stemmen, somber zijn, heel angstig zijn en blijven, dan kan een kinder- en jeugdpsychiater kijken of er sprake is van een depressie, van autisme, van een obsessief-compulsieve aandoening of een andere aandoening waardoor kinderen extra gevoelig zijn voor het horen van stemmen.

EEG

Wanneer gedacht wordt dat epilepsie de oorzaak is van het horen van stemmen, kan een EEG gemaakt worden. Op dit EEG kunnen dan op moment van horen van stemmen, maar ook tussendoor zonder dat het kind stemmen hoort, epileptiforme afwijkingen gezien worden. Deze zitten dan vaak in de zogenaamde slaapkwab.

Hoe wordt het stemmen horen bij kinderen behandeld?

Geen aandacht aangeven

Wanneer kinderen geen last hebben van het horen van stemmen, dan is het vaak het beste om er geen aandacht aan te geven. Het is immers een normaal verschijnsel wat vaak voorkomt bij kinderen. Het kan ook helpen om aan kind te vertellen dat het niet raar is dat hij/zij een stem hoort als het kind daar zelf om vraagt. Vaak verdwijnt de stem dan vanzelf na een tijdje.

Nare gebeurtenis

Wanneer een kind angstig is door het horen van stemmen, dan kan het goed zijn om als ouders samen met je kind te kijken waardoor dit stemmen horen is ontstaan. Door samen te praten waar het kind verdrietig over is of bang van is, wordt het verdriet of de angst vaak al minder. Samen met je kind kun je dan kijken wat het kind nodig heeft om zich minder bang of verdrietig te voelen. Wanneer het voor kinderen lastig is om erover te praten, dan kan een kind ook een tekening maken. Als ouder kun je dan aan de hand van tekening met je kind samen de woorden vinden die aangeven waar het kind mee zit.

Aanpak van de stemmen

Het horen van stemmen wordt vaak erger doordat kinderen de hele tijd bezig zijn met het horen van de stemmen of bang zijn voor het horen van de stemmen. Vaak voelen kinderen zich machteloos. De stem is de baas geworden en niet meer het kind zelf.

Het helpt vaak al om dit om te draaien. Om aan te geven dat het kind weer de baas is en dat het kind tegen de stemmen kan zeggen: stop houd op. Het kind hoeft niet te luisteren naar de stemmen.

Begeleiding

Wanneer het kind erg angstig en verdrietig is door het horen van de stemmen en dit blijft ondanks boven genoemde aanpak, dan is het belangrijk om hierbij hulp en begeleiding te vragen van een orthopedagoog of psycholoog die gespecialiseerd is in kinderen.

Kinder- en jeugdpsychiater

Een klein deel van de kinderen blijft ondanks al boven genoemde stappen en begeleiding toch nog heel veel hinder houden van stemmen. Dan is begeleiding van een kinder- en jeugdpsychiater nodig. Samen met het team kan dan begeleiding gegeven worden aan het kind en aan de ouders. Soms zijn tijdelijk medicijnen nodig om het kind te helpen minder angstig te worden van de stemmen. Daarna kan met begeleiding gezorgd worden dat de stemmen verminderen en het kind niet langer bang en verdrietig maken.

Oorzaak behandelen

Bij een heel klein deel van de kinderen is het horen van stemmen het gevolg van epilepsie of van een ontsteking van de hersenen. In dat geval is het belangrijk om de oorzaak te behandelen. Epilepsie kan bijvoorbeeld behandeld worden met speciale medicijnen. Ontsteking van de hersenen kan behandeld worden met behulp van ontstekingsremmende medicijnen.

Contact met andere ouders

Door het plaatsen van een oproepje op het forum van deze site kunt u in contact komen met andere kinderen en hun ouders die ook te maken hebben (gehad) met het horen van stemmen.

Wat betekent het horen van stemmen voor de toekomst?

Verdwijnen

Bij de meeste kinderen verdwijnt het horen van stemmen vanzelf wanneer ze ouder worden. Bij de helft van de kinderen zijn de stemmen 3 jaar na het ontstaan van de stemmen helemaal verdwenen, na vijf jaar bij drie van de vier kinderen.

Volwassenen

Een op de twintig volwassenen hoort ook regelmatig een stem in het hoofd. Het kan dus ook zijn dat kinderen dit blijven houden, maar er verder geen last van hebben en normaal kunnen functioneren.

Hinder in het functioneren

Eén op de vijf kinderen met stemmen houdt ook op volwassen leeftijd nog last van hinderlijke stemmen die van invloed zijn op het dagelijks leven. Deze volwassenen werden op de kinderleeftijd ook al erg gehinderd door de stemmen. Vaak hadden zij als kind last hebben van meerdere stemmen die nare boodschappen gaven en waren deze stemmen langdurig aanwezig. Deze volwassenen hebben een grotere kans op het krijgen van een psychose, een depressie, manisch-depressiviteit, borderline persoonlijkheidsstoornis of schizofrenie. Er wordt nu gekeken of intensieve behandeling van kinderen die erg gehinderd worden door de stemmen kan helpen te voorkomen dat volwassenen veel last houden van het hebben van stemmen. Daarnaast krijgen deze volwassenen ondersteuning hoe ze in hun dagelijks leven zo min mogelijk last hebben van hun stemmen.

Hebben broertjes en zusjes een vergrote kans op het horen van stemmen?

Het horen van stemmen komt vaak voor bij kinderen. Broertjes en zusjes hebben dus ook kans om zelf stemmen te gaan horen, maar dat hebben buurmeisjes en buurjongens ook. Aanleg om stemmen te horen speelt wel een rol, vaak zijn meerdere familieleden er gevoelig voor. Broertjes en zusjes hebben dus wel een wat hogere kans dan buurmeisjes en buurjongens om zelf stemmen te gaan horen.

Referenties

1. Diagnosis and evaluation of hallucinations and other psychotic symptoms in children and adolescents. Sikich L. Child Adolesc Psychiatr Clin N Am. 2013;22:655-73.
2. A comprehensive review of auditory verbal hallucinations: lifetime prevalence, correlates and mechanisms in healthy and clinical individuals. de Leede-Smith S, Barkus E. Front Hum Neurosci. 2013;7:367.

Auteur: JH Schieving